

Kulturrådets yttrande över Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18)

Kulturrådet redovisar nedan sina synpunkter. Vi tar inte ställning till övriga bedömningar och förslag som läggs fram.

Kulturrådets utgångspunkt

Av de nationella kulturpolitiska målen framgår att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefrihet som grund. Med denna utgångspunkt verkar Kulturrådet för kulturens utveckling och tillgänglighet, bl.a. genom att fördela och följa upp statliga bidrag.

I en av de förordningar som styr Kulturrådets bidragsgivning stipuleras ett demokratikriterium: Förordning (2016:406) om statsbidrag till kulturverksamheter i vissa bostadsområden 2016-2018. Vore det aktuellt att utöka kriteriet till andra bidrag bör det göras med försiktighet. Konsten och kulturen har förmågan att ställa viktiga frågor om oss själva och världen för att förstå och se den på nya sätt.

Sammanfattning av Kulturrådets synpunkter

Kulturrådet bedömer att ett demokratikriterium inte bör utformas med en uppräkningslista av exkluderingsgrunder. Vi ser däremot att det bör finnas villkor som tar sikte särskilt på demokrati i linje med målsättningsstadgandet i 1 kap. 2 § regeringsformen, förslagsvis genom en tydlig syftesbeskrivning av bidraget eller under villkor för stödberättigande.

Utveckling av Kulturrådets synpunkter

Kulturrådet instämmer i begränsningarna av den nuvarande demokratikriteriet såsom beskrivet i kapitel 2.7 i betänkandet. Kriteriet är svårt att tillämpa utifrån sin nuvarande formulering eftersom förståelsen av demokratins värderingar innebär ett tolkningsutrymme. Då det ännu inte finns någon praxis eller instruktion för att bedöma huruvida en organisation respekterar demokratins värderingar och idéer kan bedömningen bli godtycklig. Att välja ut vissa rättigheter som anges tydligare riskerar även att bli inkonsekvent och leda till att villkorets tillämpningsområde blir mindre tydligt än som avsetts.

I betänkandet föreslås ett nytt demokratikriterium som formuleras utifrån en uppräkningslista av exkluderingsgrunder. Vår bedömning är att det vore mer gynnsamt om kriteriet i stället formuleras med utgångspunkt i vad som är tillåtet enligt svensk lag.

Vi anser att begreppet mänskliga rättigheter är tydligare än demokratiska värderingar och demokratiska idéer. Ett skäl till det är att mänskliga rättigheter har preciserats i internationella överenskommelser.

För att säkerställa att offentliga medel inte ges till organisationer som sprider eller förespråkar våldsbejakande och antidemokratiska budskap, är vår bedömning att det bör finnas en tydlig syftesbeskrivning för varje bidrag samt villkor som ställer krav på att den mottagande organisationen i sin verksamhet följer svensk lag och respekterar mänskliga rättigheter.

Handläggningen av ärendet

Detta beslut har fattats av generaldirektör Staffan Forssell efter föredragning av handläggare Viktoria Nguema. I beredningen av ärendet har verksamhetsstrateg Signe Westin och jurist Greta von Rosen Stövind deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Staffan Forssell

Viktoria Nguema